

Els membres

Nous membres

SECCIÓ HISTÒRICO-ARQUEOLÒGICA

Membres numeraris

Vicenç Beltran i Pepió

Nascut a Traiguera (Castelló) el 1948, Vicenç Beltran i Pepió es llicencià en filosofia i lletres (1973) i es doctorà en filologia romànica (1985) a la Universitat de Barcelona, en la qual és catedràtic emèrit en la mateixa especialitat. La seva tasca docent i investigadora li ha proporcionat un merescut prestigi en el seu camp (ha dirigit divuit projectes del Ministeri d'Educació o d'Universitats des de l'any 1987, SGR de la Generalitat renovat des de l'any 2005, accions integrades amb Itàlia i Portugal, estades a diverses universitats, etc., amb dotze tesis de doctorat ja presentades i quatre més en curs). Destaca, de manera particular, l'alt nivell de les seves publicacions, que abasten més de cent cinquanta estudis i edicions (amb més de trenta llibres), on demostra un especial domini de diversos temes i tècniques de treball, des d'una perspectiva global que traspasa les fronteres nacionals, ja que inclou diverses literatures romàniques, medievals i modernes, en un ampli ventall que va de la italiana a la gallegoportuguesa, incloent-hi la castellana i la catalana.

La seva investigació s'ha centrat de manera especial en les matèries següents: 1) els trobadors; 2) la lírica de la baixa edat mitjana, i en especial els cançoners, autors i problemes de la poesia cortesana del segle xv; 3) la problemàtica de la lírica antiga de tipus oral o popularitzant; 4) la crítica textual, la interpretació dels símbols poètics i l'estatus

sociològic de la poesia; 5) l'estudi del desenvolupament de mites, com ara el de Tristany i Isolda a les lletres europees o la interpretació antropològica i del paisatge en la literatura medieval; 6) l'estudi de problemes metodològics com, per exemple, les aplicacions de l'estadística i de la codicologia als estudis literaris i la metodologia de l'edició de textos; 7) la bibliografia de l'àmbit romànic peninsular, i en especial de la literatura hispànica medieval, amb particular èmfasi en la catalana medieval.

Així, i centrant l'atenció en les obres més remarcables sobre els trobadors, cal esmentar els llibres *A cantiga de amor* (Xeraix, 1995) i l'antologia *La poesía galaico-portuguesa* (col·lecció «Biblioteca Clásica», Crítica, 1993 i 1997), i de tots els membres de la seva família: J. Manrique, R. Manrique, G. Manrique, *Poesía cortesana (siglo XI)* (Fundación José Antonio de Castro, 2009), així com els nombrosos treballs sobre composició i estructura dels cançoners francesos, italians, llatins, provençals, castellans i catalans, apareguts en actes de congressos i revistes especialitzades de Catalunya, Espanya, Portugal, Itàlia, França, Alemanya, Àustria, Anglaterra i els Estats Units. Tenen ací especial rellevància dos llibres: *El cançoner de Joan Berenguer de Masdovelles* (Abadia de Montserrat, 2006) i *Poesia, escriptura, societat. Els camins de March* (Fundació Germà Colón i Abadia de Montserrat, 2006), centrat en el cançoner d'Ausiàs March.

Paral·lelament, s'ha ocupat de diversos autors i problemes de la poesia cortesana del segle XV, amb monografies sobre poetes castellans com Santillana, Nicolás de Guervara, Juan Rodríguez del Padrón, Alonso Enríquez, Juan del Encina o Jorge Manrique; portuguesos, com Lopo de Sousa, i catalans com Joan Berenguer de Masdovelles, entre d'altres, que han confluït en la publicació d'una antologia de poesia castellana: *Edad Media. Lírica y cancioneros*, amb dos-cents cinquanta textos editats críticament (col·lecció «Páginas de Biblioteca Clásica», Crítica, 2002, 1.100 pàgines, i una nova edició a Visor, 2009).

Pel que fa als problemes de la lírica antiga de tipus oral o popularitzant, és autor d'antologies i de nombrosos articles sobre temes de crítica textual, sobre la interpretació dels seus símbols poètics i sobre l'estatus sociològic d'aquesta poesia. Basta esmentar, en aquest context, obres com «Poesía tradicional, ecdòtica e historia literaria» (Universitat de Sevilla, 1998), «Una alba de Nuno Fernández Torneol» (*Eduga. Revista Gallega do Enrino*, 1997), «Las formas con estribillo en la lírica oral del Medioevo» (*Anuario Musical. Revista de Musicología del CSIC*, núm. 57, 2002), o *Poesía popular antigua. ¿Cultura cortés?* (*Romance Philology*, 2002), a més de quatre antologies: *La canción tradicional* (Tarraco, 1976), *La canción tradicional de la Edad de Oro* (Planeta, 1990), *Canción de mujer, cantiga de amigo* (Promociones Publicaciones Universitarias, 1987), *Ki s'antraíment soueif dormant. 20 chansons de toile* (Promociones Publicaciones Universitarias,

1986). Aquestes recerques han confluït en el llibre: *Antología de la poesía gallego-portuguesa* (1985), fet en col·laboració amb Carlos Alvar, a més d'una llarga sèrie de recerques sobre les corts poètiques de la península Ibèrica al segle XIII, on incideix particularment sobre els contactes que allí s'establiren entre les diferents escoles trobadoresques (uns trenta articles en revistes filològiques internacionals). Són ben coneguts els seus estudis sobre Pero da Ponte, Gui d'Ussel, Bonifaci Calvo, Cerverí de Girona, Pero Amigo de Sevilla, Raimon de Castelnou, etc. Fruit d'aquestes recerques són els llibres, *La corte de Babel. Lenguas, poética y política en la España del siglo XIII* (Gredos, 2005) i *Poética, poesía y sociedad en la lírica medieval* (Universidade de Santiago de Compostela, 2007).

Sobre la lírica de la baixa edat mitjana, convé recordar llibres com *El estilo de la lírica cortés* (PPU, 1990), *La canción de amor en el otoño de la edad media* (PPU, 1988), l'edició crítica de les *Coplas que hizo Jorge Manrique a la muerte de su padre* (Universitat de Barcelona, 1991) o la de l'obra completa d'aquest autor *La poesía tradicional medieval y renacentista. Poética antropológica de la lírica oral* (Reichenberger, 2009).

Ultra aquesta tasca ingent, és especialment rellevant la labor que ha desplegat al servei de la comunitat acadèmica, com a director del *Boletín Bibliográfico de la Asociación Hispánica de Literatura Medieval* (que, com és sabut, aixopluga la bibliografia catalana medieval), i també al capdavant del projecte Bibliografia de Textos Catalans Antics. Aquest important repertori sistemàtic de les fonts textuais de la literatura catalana medieval, popularment conegut com BITECA, directament vinculat al programa Philobiblon de la Universitat de Berkeley, s'ha demostrat de gran utilitat, ja que, en constant revisió i tot fent servir les més modernes tecnologies, permet una ràpida consulta i ha facilitat la correcció de nombrosos errors transmesos rutinàriament, i la descoberta de molts materials desconeguts. Aporta una informació molt completa, comprovada i documentada, de primera mà, que facilita enormement tant les tasques prèvies a l'edició de textos com les anàlisis de conjunt d'un gènere, tant si es tracta de textos literaris com d'història de la ciència, de dret, medicina, teologia, filosofia, traduccions, cartes, etcètera.

La candidatura del professor Beltran com a membre de la Secció Històrico-Arqueològica de l'IEC, ja de per si prou justificada pel seu bagatge intel·lectual i la solidesa del seu currículum com a especialista d'abast europeu en la poesia dels cançoners, sembla especialment oportuna i ve especialment legitimada per la important col·laboració del doctor Beltran amb la nostra institució, en el marc del Corpus de Trobadors. Amb aquest projecte, vinculat a la Unió Acadèmica Internacional (UAI), s'ha dut a terme una important tasca de publicació d'edicions dels trobadors, i d'estudis i repertoris de gran qualitat. Una trajectòria modèlica que l'IEC s'ha compromès a continuar en col·laboració amb la UAI, potenciant al màxim els autors catalans, amb la important col·laboració del doctor

Beltran. La seva experiència, els seus coneixements i contactes en l'àmbit europeu ja s'han demostrat de grandíssima utilitat a l'hora d'engegar aquest nou projecte, obert a les noves tecnologies, ja que, de fet, el candidat proposat ja ha assumit amb extraordinari dinamisme bona part de la direcció científica del nou projecte, i ha contribuït de manera molt eficaç a posar-ne els fonaments i a engegar un eficient nou programa de publicacions, ara ja en marxa. Això prova, si més no, que el doctor Beltran ja ha demostrat de manera pràctica que és una persona que, pels seus coneixements i vasta preparació, pot contribuir moltíssim als treballs de la nostra secció en particular, i de l'IEC en general, i que és un excel·lent candidat per a continuar fent-ho, ara ja plenament integrat en les tasques de la nostra institució, en qualitat de membre numerari.

Text llegit pel senyor Albert Hauf i Valls en el Ple del dia 15 de novembre de 2010

SECCIÓ DE FILOSOFIA I CIÈNCIES SOCIALS

Membres numeraris

Jaume Casals i Pons

Jaume Casals i Pons va néixer a Barcelona el 15 de gener del 1958. Es va llicenciar en filosofia a la Universitat Autònoma de Barcelona el 1980 i s'hi va doctorar el 1984, amb una tesi titulada *La filosofia de Montaigne*, que li va valer el premi extraordinari de doctorat i a la qual em tornaré a referir. Entre els seus professors, sempre ha reconegut especialment el mestratge de Josep M.